

ckv.rsyd.dk

Årsberetning 2024

Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV)

Indhold

3	Forord: CKV er klar til en spændende fremtid med reformer og kunstig intelligens
4	CKV skifter journalsystem og kan snart igen levere detaljeret statistik
5	Tværfaglighed på CKV
6	Synsrådgivningen ved CKV
10	CVI – Cerebral Visual Impairment
12	Hørerådgivningen unge og voksne
14	IKT/Mobilitet
18	Legeteket er et tydeligt arbejdsredskab for daginstitutioner, dagtilbud, skoler og for PPR i kommunen
20	Videndeling - CKV tilbyder en bred vifte af kurser for fagpersoner
22	Taleafdelingen
25	Den livslange indsats
27	Bestyrelsen
28	Afdelingsledere på CKV

Forside foto: Colourbox.dk

CKV er klar til en spændende fremtid med reformer og kunstig intelligens

CKV og kommunikationsområdet generelt befinder sig i en særdeles spændende udviklingsfase med kommende aftaler og reformer, der på nogle områder vender op og ned på eksisterende praksis. Det udfordrer CKV og vores samarbejdskommuner på en positiv måde.

Sundhedsreformen, der får fuld virkning fra 1. januar 2027, indfører 17 nye sundhedsråd bestående af politikere fra regionsrådet og kommunalbestyrelserne. Fire af sundhedsrådene placeres i Region Syddanmark, og alt tyder på, at CKV organisatorisk placeres under et eller flere af dem, idet det regionale Psykiatri- og socialudvalg sandsynligvis nedlægges. Formålet med sundhedsrådene er at bringe regioner og kommunerne tættere på hinanden til gavn for borgerne, og i CKV ser vi frem til at få en endnu tættere relation til vores samarbejdskommuner. Vi ser også frem til at spille en større rolle i de specialiserede rehabiliteringsopgaver, der i henhold til sundhedsreformen flyttes fra kommunerne til regionerne.

Lovgivning i forbindelse med **specialeplanlægning på det specialiserede socialområde** er desværre blevet udskudt nogle gange, men implementeres forhåbentlig i nær fremtid. Som med specialeplanlægning på sundhedsområdet handler det om at sikre tilstrækkelig volumen til at opretholde specialer, så mennesker med funktionsnedsættelser får den rette hjælp fra starten, uanset hvem man er, og hvor man bor. I CKV ser vi frem til en sådan sikring af også de små specialer som f.eks. specialiseret undervisning i brug af punktskrift og i forhold til talevanskeligheder som følge af laryngectomi.

For første gang siden 2007 har et politisk flertal sidste år indgået en **rammeaftale for handicapområdet**. Her er målet, at kommunerne skal reducere sine udgifter blandt andet ved at reducere omkostningerne til administration. Aftalen indeholder dermed ikke nye penge, men skal frigøre midler til kommunerne på handicapområdet. I skrivende stund forhandles om lovgivning, der

skal implementere rammeaftalen. CKV bidrager gerne til større fleksibilitet og mere tillidsbaseret visitation til hjælpemidler samt øget inddragelse af brugere og pårørende, således som aftalen blandt andet lægger op til.

Øget digitalisering og kunstig intelligens – AI – er også et element i den spændende fremtid, der venter os på kommunikationsområdet. I CKV har vi det sidste år kortlagt vores AI-potentiale i både interne og borgerrettede processer. Resten af 2025 vil vi anvende på at implementere de fremkomne AI-løsninger og forløse potentialet. I samarbejde med andre kommunikationscentre er vi således i færd med at udvikle en robot, der kan give pårørende fagligt valide informationer om pludseligt opståede funktionsnedsættelser. Udgangspunktet er, at pårørende har betydeligt flere spørgsmål, end både sundhedssystemet, kommunikationscentret og hjemkommunen har mulighed for at besvare, når tilværelsen ændrer sig drastisk f.eks. som følge af en hjerneblødning. Internt vil vi etablere AI-robotter til blandt andet at udarbejde mødereferater og journalnotater, så CKV's medarbejdere får frigjort flere ressourcer til kerneopgaven – rehabiliteringen af borgerne.

CKV glæder sig til dialogen med vores samarbejdskommuner om de mange muligheder, fremtiden bringer og til i fælleskab at realisere de fine intentioner i sundhedsreform, handicapaftale og specialeplanlægning.

*Forord af
centerchef Steen Friis,
CKV*

CKV skifter journalsystem og kan snart igen levere detaljeret statistik

CKV har desværre ikke mulighed for at levere detaljeret statistik for antal borgere på de enkelte ydelser inden for de forskellige fagområder i ydelses-kataloget i denne årsrapport. Forklaringen er, at vi er ved at skifte journalsystem, og at processen desværre er trukket ud, fordi det er vanskeligere end forventet at finde det helt rigtige system. Det gamle system – Kingo – lukkes af KMD, der af samme årsag har opsagt CKV's abonnement. Mens vi venter på, at vores abonnement lukkes helt, bliver Kingo ikke vedligeholdt eller opdateret, hvorfor vi ikke har tillid til de data, der kan trækkes fra systemets statistikmodul.

Vi er fortsat i gang med at analysere markedet for journalsystemer og vil i nær fremtid beslutte os for et af systemerne efter erfaringsudveksling med blandt andet andre kommunikationscentre. Et journalsystem er dyrt både i anskaffelse og drift, så vi er grundige i vores research. Derfor har processen taget længere tid, end vi havde håbet på. Målet er snart igen at kunne levere statistik med valide data. Det sker dog desværre ikke i 2025, hvor vi noget af året fortsat anvender Kingo.

Hvis I har brug for statistiske data, vil vi i begrænset omfang kunne finde dem manuelt, men det er i sagens natur en ressourcekrævende proces. Måske vil I også kunne søge statistiske data i jeres egne, interne systemer, hvis I har behov for det.

Foto: Colourbox.dk

Tværfaglighed på CKV

På CKV møder vi ofte personer og pårørende med komplekse problemstillinger, der kræver en tværfaglig indsats, både mellem afdelingerne på CKV og mellem CKV og andre aktører (fx læge, sygehus, lærere, pædagoger, jobcentre mfl.). Familiernes er ofte udfordrede af, at det kan være svært at gennemskue de komplekse sammenhænge i den rehabiliterende indsats. På CKV bruger vi vores fagprofessionelle ekspertise og organisationsopbygning, til at skabe individuelle, organiserede indsatser med et helhedsorienteret sigte. Når en person med en eller flere funktionsnedsættelser starter i et forløb hos os, vurderes det derfor løbende, hvorvidt udfordringer eller behov med fordel kan synliggøres og håndteres med tværfaglige inputs fra andre faggrupper.

Når vi i samme hus har flere eksperter og afdelinger, tillader organisationsstrukturen os at henvise borgeren til kolleger i andre afdelinger, uden besværlige papirgange og øget tidsforbrug. Personen og de pårørende vil samtidig opleve den rehabiliterende indsats som gennemskuelig og sammenhængende.

Et samarbejde på tværs af afdelinger

CKV's IKT afdeling fik en henvendelse fra en kollega i CKV's taleafdeling omhandlende en kvinde, der var ramt af både parkinsons sygdom og artrose (slidgigt). Kvinden var egentlig i et audiologopædisk undervisningsforløb ift. hendes talevanskeligheder, men det stod hurtigt klart, at der var også behov for bistand fra anden side. Kvindens parkinsonisme og artrose havde nemlig medført tab af fingerkræfter samt en udpræget rysten på hænderne. Det betød helt konkret, at hun havde fået store problemer med at anvende sin telefon til at skrive sms'er og med at skrive e-mails på computeren, da hun meget ofte tastede forkert. Kvinden var naturligt nok frygteligt frustreret over at være afskåret fra den kommunikation, hun tidligere havde anvendt på daglig basis. Hun oplevede desuden gradvist at miste kontakten til omverdenen med deraf følgende isolation og uselvstændighed.

I forbindelse med den audiologopædiske undervisning blev kvinden tilbudt en IKT-udredning af hendes nedsatte funktionsniveau. Sammen med kvinden afprøvede og tilrettede IKT-konsulenten hjælpemidler, og i fællesskab med audiologopæden implementerede de hjælpemidlerne, så hun fik løst sine udfordringer i hverdagen.

Efter sagens afslutning har IKT-konsulenten modtaget en e-mailbesked fra kvinden, som har skrevet e-mailen på sin computer. Herunder kan du læse et uddrag fra kvindes e-mail, som vi har fået samtykke til at bringe:

*"Jeg vil gerne takke dig for alt det,
du har gjort for mig.*

Det har været overvældende. (...)

*Jeg havde aldrig troet, at jeg kunne komme
til at bruge en ny mobiltelefon!"*

Når tværfagligheden er afgørende

For nogle handicapgrupper, er den tværfaglige tilgang afgørende for, hvorvidt rehabiliteringsindsatsen fungerer. Personer med fx døvblindhed er meget afhængige af den tværfaglige tilgang. Konsekvensen af det dobbelte sansetab kan nemlig være en følelse af ikke at kunne deltage i samfundslivet med isolation og dårligt selvværd som følge. På CKV står både syns- og hørekonsulenter derfor klar med tværfagligt samarbejde på tværs af syns- og hørerådgivningen.

Synsrådgivningen ved CKV

Synsrådgivningen ved CKV består af 16 medarbejdere, heraf 13 specialister inden for svagsyn og blindhed med baggrund som pædagog, lærer, ergoterapeut, IT-konsulent, svagsynsoptiker, tekniker og kommunikation. Alle er videreuddannet inden for syn og forskellige relevante områder som IKT, neurooptometri, tilgængelighed, leg og læring, belysning, sociale kompetencer mm. Synsområdet er kendetegnet ved en særlig kompleks specialisering, der bygger på mange timers praksiserfaring. Synsrådgivningen er organiseret i teams målrettet forskellige målgrupper:

- Børn og unge 0-17 år i Synsregisteret samt de unge i personkreds
- Voksne og ældre, inkl. voksne udviklingshæmmede med alvorlig synsnedsættelse
- IT – svagsyns- og blindeteknologi
- Beskæftigelse
- Optik

Medarbejdernes erfaring dækker over mange års praksiserfaring i Synsrådgivningen. De seneste år er kolleger gået på pension, og vi har valgt at styrke organisationen med yderligere en ergoterapeut på voksenområdet, så vi kan dække det stigende antal ældre med aldersrelaterede øjensygdomme (AMD og Grøn stær).

Punktskrift er et selvstændigt skriftsprog, der gør blinde og stærkt svagtseende i stand til at tage uddannelse og agere selvstændigt på nettet på lige fod med seende. Der ses i disse år en stigning i antallet af blinde børn og voksne på Fyn og i Kolding. Målgruppen er, som så mange andre øjendiagnoser, meget lille. Så det er lidt tilfældigt, hvor i landet, der aktuelt er mange med blindhed. I de kommende år skal flere end tidligere lære punktskrift i vores område. CKV har derfor ansat en seende punktskriftspecialist til at supplere Synsrådgivningens specialist i blindeteknologi. I forvejen er CKV's småbørnskonsulent blandt de mest specialiserede i Danmark til at hjælpe børnene med førpunkt.

Alle synskonsulenter skal tage diplomkurser i syn ved UCL. Vi holder os desuden opdaterede ved at deltage i faglige netværk og rekvirere minikurser ved IBOS (Institut for Blinde og Svagsynede). Kurserne skræddersys til personalegruppen. Fx kan alle svagsynsoptikere i dag foretage minirådgivning om telefonens tilgængelighed til de svagtseende, når de alligevel er på CKV for at få nye briller eller linser hos os.

Synsrådgivningen løser de højt specialiserede opgaver for børn og unge i Synsregistret i samtlige fynske samt Kolding kommuner. 177 svagtseende og blinde børn var tilmeldt Synsregistret på Fyn og i Kolding ved årets udgang. Voksne synshandicappede modtager støtte fra voksen-teamet, IT-konsulenterne og svagsynsoptikerne i Assens, Kerteminde, Langeland, Nordfyn, Nyborg og Odense kommuner.

Synsrådgivningens opgave er at sikre de synshandicappedes mulighed for mest muligt aktivitet og deltagelse uanset alder. Vi tager afsæt i en 180 graders afdækning af behov, ønsker og muligheder. Trivsel, læring og udvikling er et fælles mål, og vi tager bestik af, hvilken rehabiliterende støtte der skal prioriteres for den enkelte nu og her og på længere sigt – uanset alder.

Afhængig af personens alder og ståsted arbejder synskonsulenterne under forskellige lovgivninger: Sundhedsloven, Serviceloven og Barnets Lov definerer målgruppen. Synsrådgivning og specialundervisning leveres i henhold til Folkeskolelovens paragraffer for hhv. førskolebørn og skoleelever med funktionsnedsættelse, Lov om Voksen-specialundervisning, Lov om Aktiv Beskæftigelse mv.

Den hastige udvikling af ny teknologi og tilgængelighed på fx telefoner og tablets stiller krav om stort produktkendskab. De teknologier og IT-hjælpemidler åbner nye muligheder, men konkret afprøvning og tæt dialog er altid nødvendigt for at finde de bedste løsninger. Hjælpemidler er ikke

altid svaret på et problem, men kan bidrage til at lette hverdagen for mange. Alle medarbejdere har stor viden om hjælpemidler og gode strategier i hverdagen. Der er synshjælpemidler til afmærkning, den hvide stok, lamper til god belysning og så videre. En del hjælpemidler skal man selv anskaffe sig, og synskonsulenten vil undervise i hensigtsmæssig brug af dem. IT-konsulenterne rådgiver om alt inden for IT-hjælpemidler: Hardware (fx tavlekamera til skolen) og software (fx nyttige apps til telefonen og kunstig intelligens som Be My Eyes). Svagsynsoptikerne rådgiver om optiske hjælpemidler: speciallinser, briller, kikkerter, lupper i alle afskygninger og CCTV-skærme.

Vurderer vi sammen med personen at et hjælpemiddel er gavnligt, søger vi kommunen om at gå i gang med en afprøvning. Viser det sig, at et hjælpemiddel gør en forskel, søger vi om hjælpemidlet efter gældende lov. Hvis der er behov for det på voksenområdet, søger vi også om undervisning i brugen af hjælpemidlet.

For at holde Synsrådgivningen opdateret er medarbejderne organiseret i højt specialiserede teams: Det er faglige fyrtårne med ansvar for at indsamle og udbrede specialistviden i Synsrådgivningen. Teams sikrer, at afdelingen er opdateret med nyeste viden og har en aktiv praksis inden for komplekse områder, som kræver særlig fordybelse og praksiserfaring:

- CVI – cerebral visual impairment
- O&M – orientering og mobilitet
- ADL – færdigheder inden for hverdagens praktiske gøremål, fx spiseteknikker, hygiejne, madlavning
- Lys og belysning
- Punktskrift
- Døvblinde – målgruppen med dobbelt sansetab
- Børn med blindhed
- Syn-hjerne

Foto: Colourbox.dk

Synskonsulenten følger den synshandicappede "fra vugge til grav", hvis der er behov for det. Der er stor forskel på, om småbørnskonsulenten møder op hos familien, der lige er kommet hjem fra fødegangen med et barn med meget lidt eller slet intet syn, eller voksenkonsulenten, der møder op i hjemmet hos en ældre, der har udviklet våd AMD og har brug for at lære nye teknikker til at klare sig selv med nedsat syn.

Der er fortsat frit valg af optiker på svagsynsområdet. CKV har ansat svagsynsoptikere til både briller og linser. Det er en gammel aftale med kommunerne, der sikrer, at kommunerne har et billigere tilbud. Vi har imidlertid et godt samarbejde med de private optikere, for CKV har opgaven at kontrollere pris og valg af optik ift. synsdiagnose og visus på vegne af kommunerne. Synsrådgivningen bidrager til at holde økonomien i ro med en prisafteale med de fynske svagsynsoptikere.

De fleste synshandicappede er i større eller mindre omfang afhængige af andres støtte, og derfor er en stor del af specialrådgivningen og specialundervisningen målrettet pårørende og fagpersoner.

Afdelingens syns- og IT-konsulenter kører også ud til hjemmet, institutionen, skolen eller botilbuddet og rådgiver i det nære miljø. Det giver os en unik indsigt i, hvilke strategier, tilpasninger og hjælpemidler, der vil fungere i praksis. På børneområdet samarbejder CKV med familierne, børnehaver, skoler og uddannelsesinstitutioner på både almen- og specialområdet. På voksenområdet samarbejder vi med jobcentre, botilbud, plejecentre, forebyggelseskonsulenter og hjerneskadekoordinatore. Alle samarbejder med sagsbehandlende terapeuter i kommunerne, der bevilger igangsætning af sager og visiterer eventuelle hjælpemidler efter indstilling fra synskonsulenten, der varetager afprøvning og skriver ansøgning på vegne af personen med nedsat syn.

De fleste abonnementskommuner har valgt at være en del af Synsafdelingens videreformidlingskonto. Det er et abonnement rettet specifikt mod hjælpemidler: Syns-, IT- og optiske hjælpemidler. Det sikrer, at abonnementskommunerne altid har adgang til de nyeste og/eller bedst fungerende hjælpemidler til afprøvning uden at skulle investere i fx et dyrt tavlekamera eller CCTV. Nogle hjælpemidler skal personen selv købe og andre kan der søges om ved kommunen. Videreformidlingskontoen giver klare stordriftsfordele. CKV indkøber, gennemgår, tilpasser, udlåner, opdaterer, reparerer, genbruger og udskifter de hjælpemidler, som kommunen har godkendt til hver enkelt person – uden ekstra udgift til kommunen. Ved særligt dyre enkeltsager er det en fordel, at CKV kan genanvende hjælpemidler, som kommunen måske først skal bruge om flere år. Kropsbårne hjælpemidler som briller og linser er fortsat personlige.

Udviklingen inden for optik og IT går rasende stærkt, og medarbejderne i Synsrådgivningen har et meget stort produktkendskab og holder sig opdaterede. De sørger fx for, at det digitale udstyr opdateres, når der kommer en ny Windows-opdatering (forventes i 2025).

Hver 14. dag afholdes visitationsmøde på voksen-

Foto: Colourbox.dk

området. En gruppe specialister visiterer internt alle henvendelser i et tværfagligt visitationsmøde, uanset om det er personen selv, en pårørende, hospitalet, en hjælpemiddeltherapeut eller støtteperson, der henvender sig. Alle de nye sager på voksenområdet visiteres, og det samme gælder personer, som vi har set i fem år. Opgaver, der kræver særlig kompleks og flerfaglig indsats, behandles også på visitationsmødet. Visitationsmødet sikrer et 180-graders blik på opgaven og den person, der har brug for støtte. Mødet holdes hver 14. dag, så vi er sikre på, at vi kan give svar tilbage til henviseren inden for tre uger.

I 2024 arbejdede voksenteamet med at forbedre den dokumentation, vi skal sende kommunerne, og det arbejde fortsætter i 2025.

Der er i 2024 sket en stigning i henvendelser om udviklingshæmmede med nedsat syn. Det er vi glade for, da vi ved, de er derude og ikke altid selv husker at kontakte deres synskonsulent.

Medarbejderne i Synsrådgivningen deltager i de centrale faglige netværk i Danmark, organiseret under DTHS (Danske Tale Høre og Synsinstitutioner). De arbejder typisk med en kombination af fysiske og online møder. Disse faglige netværk udfører et vigtigt nationalt vidensarbejde. I samarbejde med de landsdækkende institutioner bidrager CKV til vidensarbejde på både børne-, unge- og voksenområdet. CKV's medarbejdere er også selv efterspurgt undervisere. Synsrådgivningen er i øjeblikket engageret i at undersøge, om flere personer med synsnedsættelse kan få lov at køre sikkert i bil. Desuden medvirker CKV i udformningen af materiale til skoleelever med alvorlig synsnedsættelse og publikationer til fagpersoner.

Afhængig af tema og efterspørgsel arrangeres der på Fyn og i Region Syddanmark mestringsaktiviteter for børn og unge, hvor de lærer at begå sig i et trykt miljø. Skolekonsulenterne afholder lærerkurser fx om idrætsundervisning, og alle

børnekonsulenterne afholder vidensdage for pårørende og fagpersoner, hvor de bl.a. bliver blændet, så de på egen krop oplever at have et alvorligt nedsat syn. Desuden underviser vi på jobcentre og plejehjem og deltager i abonnementskommuners ældremesser for at sikre kendskabet til CKV.

Flere kommuner har gennem årene valgt at løfte de højt specialiserede opgaver på voksensynsområdet ind i eget hus. Derfor er Synsrådgivningen i dag mindre end for år tilbage. Det har betydet en omlægning i arbejdsgange og styrket det tværfaglige arbejde, som beskrevet ovenfor. Målet er, at alle opgaver har mindst to ejere. Dermed sikres den høje specialisering og robusthed.

I 2025 sætter vi også fokus på CVI, Orientering og Mobilitet, kørsel i bil med nedsat syn samt de vigtige overgange fra barn til voksen. Det sidste for at sikre, at flere unge husker, at de fortsat er berettigede til støtte fra en synskonsulent, men som voksne selv skal henvende sig i Synsrådgivningen.

Det skal her nævnes, at det fortsat er muligt kvit og frit for pårørende og fagpersoner at rette henvendelse og modtage generel rådgivning om syn og synsnedsættelse, fx om optiske løsninger, belysning i en skole, brugen af kontraster, og hvordan man sikrer god kommunikation med blinde.

Afslutningsvis skal det nævnes, at Synsrådgivningens børnespecialister er medinitiativtagere til, at CKV i 2025 formaliserer det tværgående børnesamarbejde i en tværfaglig og højt specialiseret børneenhed til de komplekse (og dyre) sager. Vi samler ekspertisen fra Tale, Syn, IKT, Legeteket og Datateket på Heden 11 til glæde for børnene og de unge samt deres familier og fagpersoner i kommunerne.

CVI – Cerebral Visual Impairment

Cerebral Visual Impairment hedder på dansk hjernebetinget synsnedsættelse, og i Danmark skyldes hver tredje synsnedsættelse hos svagt-seende børn CVI. CVI er desuden den hyppigst forekommende synsnedsættelse hos børn med multiple funktionsnedsættelser. Børn med CVI har ofte normale øjenforhold, men barnets hjerne har svært ved at omsætte og bearbejde synsindtryk. Antallet af voksne med CVI kendes ikke, men har man været i synsregisteret som barn, kan man selv eller en omsorgsperson henvende sig til den lokale synskonsulent for råd og vejledning.

CVI skyldes en række forskellige faktorer. Det kan opstå ved fødselskomplikationer, hovedskader, neurologiske sygdomme, infektioner og andre tilstande, der påvirker barnets hjerne. Symptomerne ved CVI varierer fra barn til barn, men nogle af de hyppigst forekommende symptomer er, at barnet har svært ved:

- at fokusere og fastholde opmærksomheden på genstande
- at genkende ansigter og genstande
- at skelne farver og forstå kontraster
- at styre øjenbevægelserne og følge genstande med øjnene
- at generalisere visuelle erfaringer

Synskonsulenterne fra CKV synsrådgivningen har stor erfaring, hvad angår sager om børn med CVI. Når synskonsulenten modtager en henvisning om et barn med CVI, indhentes først barnets øjenoplysninger, og barnet registreres i synsregisteret.

Synskonsulenten besøger barnet i hjem og/eller institution for at observere barnets adfærd og eventuelle kompenserende strategier. Ud fra observationerne yder synskonsulenten vejledning og rådgivning til barnets forældre og andre nære omsorgspersoner om, hvordan der skabes de bedste rammer for barnets trivsel og læring. Dertil vejleder synskonsulenten i, hvilke tiltag der støtter op om barnets udvikling af den visuelle sans, men også de øvrige sanser som kompensation for synsnedsættelsen. Konsulenten bidrager også med overvejelser om, hvorvidt barnet har brug for hjælpemidler, hvor synskonsulenten i et tværfagligt samarbejde med andre fagpersoner kan tilbyde vejledning angående barnets behov.

Synskonsulenterne tilbyder desuden at holde oplæg omkring CVI, alternativ kommunikation og hensyn i hverdagen til personalegrupper, der har med barnet at gøre. Det er afgørende med et tæt samarbejde mellem barnets forældre, pædagoger/lærere, andre nære omsorgspersoner og synskonsulenten.

Rammerne omkring barnet vil ændre sig i takt med, at barnet bliver ældre og udvikler sig. Synskonsulenterne følger barnet med CVI til det er 18 år, så barnet og dets forældre løbende modtager støtte og rådgivning i forhold til, hvor barnet/den unge med CVI er i dets udvikling. Når personen med CVI fylder 18 år og ikke længere er registreret i synsregisteret, sørger synskonsulenten for at informere om mulighederne for hjælp, når man er voksen.

Synsregisteret

Synsregisteret er et landsækkende register over alle børn og unge i alderen 0-18 år med ned-sat syn eller blindhed. Der er dog særlige kriterier, der skal opfyldes, før et barn kan registreres i synsregisteret. Denne vurdering står en øjenlæge eller synskonsulent for. Når et barn er tilmeldt synsregisteret, er barnet og dets forældre berettiget til at få vejledning og rådgivning af den lokale synskonsulent.

Her kan du se en liste over udfordringer, man skal være opmærksom på, når et barn har CVI:

- Børn med CVI kan ikke så godt klare uro og støjfyldte omgivelser. Det gælder alle sanser. Billeder og ting skal gerne være med god kontrast på neutral og ensfarvet baggrund.
- Børn med CVI kan lettest få øje på genstande, når de er i bevægelse. Dog skal genstanden holdes i ro, når barnet skal se på den.
- Børn med CVI kan godt lide lys og kan have tendens til at kigge på loftlyset i længere tid ad gangen. Brug denne opmærksomhed til at henlede barnets opmærksomhed ved at bruge lyskilder såsom lommelygter, der lyser på det, barnet skal se.
- Børn med CVI har svært ved at se på afstand. Vis barnet genstande i en afstand på ca. 20-60 cm. Tænk også på dette, når du taler til og med barnet – vær tæt på barnet.
- Børn med CVI kan have svært ved at koordinere syn og handling. Giv derfor barnet god tid til at forstå det set og derefter handle på det ved fx at række ud efter en genstand. Når barnet kigger væk, er det ikke ensbetydende med manglende interesse.
- Den voksne skal have tålmodighed og vide, at det tager tid for barnet at rette opmærksomhed mod en genstand, en person eller en situation.

Foto: Colourbox.dk

Hørerådgivningen unge og voksne

Hørerådgivningen for unge og voksne består af fem medarbejdere med audiologopædisk baggrund. De er alle kontinuerligt videreuddannet, så vi har højeste kompetenceniveau indenfor specialerne tinnitus, cochlear implant og høretekniske hjælpemidler samt dobbelt sansetab.

Hørerådgivningen unge og voksne afvikler opgaver på Heden 11, hvor personer med hørevanskeligheder kommer ind til os i vores lokaler. Vi underviser også lokalt i alle abonnementskommuner på vores træffesteder i Bogense, Assens, Nyborg, Rudkøbing og Kerteminde, ligesom vi besøger borgerne i deres hjem, når der er behov for det.

I 2024 har vi haft fokus på udvikling af kompetencer indenfor diagnoserne **ADHD og ADD**. Vi møder flere og flere personer med kommunikative udfordringer, som også har en anden diagnose, blandt andet personer med ADHD eller ADD som har tinnitus eller er lyd- og lysfølsomme. Det er derfor vigtigt, at vi kender til disse og lignende vanskeligheder, så vi er klædt på til at tage højde for funktionsnedsættelsen i vores samarbejde med personen. Vi har stor opmærksomhed på at tilpasse omgivelserne og indholdet af undervisningen, så de audiologopædiske mål opnås så nemt som muligt. Vi bidrager med viden, undervisning og eventuelt hjælpemidler til arbejdspladser og uddannelsessteder, så personen med ADHD eller ADD kan indgå i uddannelse og arbejde på lige fod med andre.

Generelt anvender vi mange forskellige didaktiske og kognitive greb når den audiologopædiske undervisning skal tilpasses individuelt til hver person, der kommer ind af døren til CKV. Derfor er medarbejdere i hørerådgivningen unge og voksne uddannet indenfor **kognitiv adfærdsterapi**. De grundlæggende principper og perspektiver i kognitiv adfærdsterapi samt tilgangens værktøjer og processer bidrager til audiologopædernes kompetencer i forhold til at kunne arbejde med mennesker, der oplever psykiske lidelser og udfordringer i forbindelse med deres funktionsnedsættelse.

I 2024 har vi udviklet viden og kompetencer ift. **Compassion Focused Therapy (CFT)**. CFT defineres som "evnen til at være sensitiv overfor egen og andres lidelse og møde denne med et omsorgsfuldt engagement" (Poul Gilbert). Viden om CFT bidrager til det vigtige relationsarbejde, som er grundlæggende for, at vi opnår succes med vores audiologopædiske arbejde. At få eller have en funktionsnedsættelse er et tab, og medfører ofte mistrivsel, sorg og selvkritik. CFT giver audiologopæderne på CKV en bedre evne til at forstå, hvorfor vi reagerer som vi gør, og hvordan vi regulerer følelser. CFT hjælper os med at forstå personer i sorg, mistrivsel eller som har oplevet stort tab og hjælper os med at gøre dem klar til at modtage og profitere af den audiologopædiske bistand vi tilbyder.

Der sker kontinuerligt udvikling indenfor høretekniske hjælpemidler, og derfor deltager hørerådgivningens audiologopæder i **nationale netværk omkring høretekniske hjælpemidler**, ligesom vi løbende holder os opdateret på nye produkter via producenterne. Meget kan afhjælpes med teknologi og høretaktik, men alligevel er der fokus på, hvordan sociale bånd påvirkes af høretab. Derfor deltog hørerådgivningens audiologopæder i konferencen "Hvordan hører vi sammen", som blev afholdt på Castberggård af Sociologisk institut i 2024. Her var der fokus på at **styrke fællesskaber for mennesker med høretab i skoler og på arbejde**, hvilket er en del af den helhedsorienterede tilgang til den audiologopædiske undervisning på CKV.

Audiologopæder fra hørerådgivningen er en del af vores tværfaglige team, som udreder og underviser **personer med følger efter hjernerystelse**. Derfor har vi i 2024 deltaget i kursus omkring balance og svimmelhed, ligesom vi holder os opdateret på vores kompetencer omkring søvn. Med viden om tinnitus og lydfølsomhed bidrager vi til den tværfaglige vurdering sammen med kollegaer fra syns-, mobilitets- og IKT afdelingen. Målet er at afhjælpe de følger, der kan opstå ved

hjernerystelse, så der opnås en højere livskvalitet og mulighed for fastholdelse på arbejdsmarkedet eller i uddannelse.

I 2025 fastholder vi vores fokus på videreuddannelse indenfor de specialiserede og højt specialiserede hørefaglige områder.

CKV's hørerådgivning og Vingstedudvalget afholder den årlige **Vingstedkonference for fagpersoner i hørerehabiliteringen**. I 2025 er der fokus på, hvilken indflydelse hørelsen har på hukommelsen, musiktræning for personer med høretab, sammenhængen mellem hørenedsættelse og kognitive funktionsnedsættelser samt meget mere. Firmaer med produkter indenfor det audiologiske felt bidrager med udstillinger og workshops. Deltagelse på den årlige Vingstedkonference er en fast del af kompetenceudviklingen for audiologopæderne i hørerådgivningen.

Hørerådgivningen for unge og voksne bidrager i 2025 ind i arbejdet med udviklingen af den rehabiliterende praksis ved deltagelse i projekt **Sprog i Praksis**. Projektet er iværksat i DTHS og har til formål, med udgangspunkt i hvidbogen at styrke det fælles nationale sprog på tværs af institutioner og indsatser i Danmark. Med en fælles sproglig og begrebsmæssig referenceramme udvikler projektet nye beskrivelser for god praksis indenfor blandt andet høreområdet. Projektet håber at have en understøttende effekt på politiske tiltag på området, eksempelvis i forhold til definition af de kvalifikationer der forventes, og de faglige miljøer der kræves for at kunne varetage specialiserede og højt specialiserede opgaver på specialundervisningsområdet.

I 2025 bidrager hørerådgivningen unge og voksne ind i projekt **Sansevenligt plejehjem**. Formålet med projektet er at udvikle lettilgængelige guides til sansevenlige plejehjem, hvor simple løsninger og produkter kan understøtte miljøer, der i højere grad stimulerer og giver komfort til beboerne samtidigt med, at det fremmer deres evner til at be-

vare selvstændighed og mental sundhed. Projektet drives af Komiteen for Sundhedsoplysning og udvikles i samarbejde med Kommunikationscenteret Region Hovedstaden, BUILD, Aalborg universitet og CKV.

Foto: Colourbox.dk

Læs mere om CKV's
hørerådgivning
på ckv.rsyd.dk

IKT og Mobilitet

Afdelingen for IKT og Mobilitet er kendetegnet ved en stærk tværfaglighed, der sikrer, at CKV kan løse teknologiopgaver, herunder særligt komplekse opgaver, som kommuner og ViSO visiterer til os. De otte medarbejdere har alle en professionsfaglig uddannelse kombineret med videre- og efteruddannelse. De er henholdsvis audiologopæder, socialpædagogiske konsulenter, fysio- og ergoterapeuter, psykomotoriske terapeuter og IT-specialister. Generelt har de alle et meget stort og opdateret kendskab til kommunikationshjælpe-midler og materialer til udviklende og kompense-rende indsatser.

Medarbejdernes erfaring er stor og deres anciennitet er høj. Afdelingen har i 2024 taget hul på et mindre generationsskifte. Når en stilling bliver ledig, vurderer vi de samlede kompetencer og drøfter i samarbejde med specialisterne, hvordan vi skal bemande den ledige stilling for at sikre de særligt komplekse og også ofte dyre sager, som visiteres til afdelingen fra kommunerne. Det betyder, at vi i 2024 har valgt at ansætte en ergoterapeut og udvider værktøjskassen med den Sensoriske Profil. Vi har også valgt at styrke samarbejdet med Hørerådgivningen børn og unge i Fredericia for at kunne dække de fleste komplekse enkeltsager, herunder sager hvor børn og unge lider af høretab og har brug for tegnsprog eller alternativ supplerende kommunikation i en eller anden form for at kunne kommunikere med omverdenen.

Afdelingen løser højt specialiserede opgaver i følgende kommuner: Assens, Kerteminde, Langeland, Nordfyn, Nyborg, Svendborg, Ærø. Opgaveløsningen spænder fra specialiserede ordblindesager til de særligt komplekse kommunikationssager for børn og voksne uden sprog, autisme og forsinket udvikling.

IKT (informations- og kommunikationsteknologi) og Mobilitet var historisk to afdelinger, men i dag er de samlet i en tværfaglig enhed. IKT omfatter hjælpemidler til alternativ og supplerende kommu-

nikation (ASK), både analoge (fx pictogrammer) og digitale (fx talemaskiner og apps). Afdelingen varetager både børne- og voksensager typisk for personer med intet eller meget ringe talesprog og alvorlige diagnoser, der medfører invaliderende funktionsnedsættelser.

De fleste modtagere er afhængige af andres hjælp, og derfor er en stor del af rådgivningen målrettet pårørende og fagpersoner. Nye teknologier inden for fysiske og IT-hjælpemidler åbner nye muligheder, men konkret afprøvning og tæt dialog er altid nødvendigt for at finde de bedste løsninger.

Mobilitetsafdelingens terapeuter hjælper med at udrede behovet for at specialtilpasse kørestole for at undgå alvorlige siddesår på grund af spasticitet og fejlstillinger hos børn og voksne. Her er en meget detaljeret udredning af led og muskler yderst vigtig. Terapeuterne rådgiver også om indretning af biler, boliger, forflytning og meget mere.

IKT-afdelingen består af et tværfagligt team af audiologopæder, ergo- og fysioterapeuter, speciallærere og IT-specialister. De rådgiver og vejleder om hjælpemidler og strategier til alternativ kommunikation (ASK) for personer med forsinket sproglig og kommunikationsudvikling, manglende talesprog, eller manglende evne til at styre PC, mus eller tastatur, anvende telefon og andre kommunikationsværktøjer, har brug for enkle tegn til kommunikation og/eller har brug for et hjælpemiddel til kommunikation, struktur og læring.

Afdelingens IKT-medarbejdere arbejder nu oftere i de lokale miljøer, hvilket styrker samarbejdet og giver bedre indsigt i, hvilke hjælpemidler der vil fungere i praksis. På børneområdet samarbejder CKV med specialbørnehaver og specialskoler på Fyn, og en del af målgruppen har også synsnedsættelse, hvorfor samarbejdet med børnesynskonsulenterne er tæt.

IKT-løsninger for voksne omfatter både kommunikations- og kognitive løsninger. Sidstnævnte

hjælper personer med at huske aftaler, komme til tiden og gennemføre opgaver selvstændigt. Kommunikationsløsningerne spænder fra analoge hjælpemidler, fx piktogrammer, til øjenstyrerede computere og talemaskiner, og målgruppen inkluderer personer med hjerneskader, udviklingshæmning, ADHD, autisme, demens, Parkinson og ALS.

På voksenområdet afprøver og anbefaler CKV også som nævnt hjælpemidler til ordblinde, og her udvikler teknologien sig hurtigt. Mobiltelefoner og nye apps kan være nyttige hjælpemidler, men individuel afprøvning og tilpasning er stadig nødvendig for at finde de bedste løsninger.

I gråzonen mellem IKT og Mobilitet ligger betjeningssagerne, der fokuserer på at finde de rigtige betjeningsværktøjer til den enkelte. Det kan være tastaturer, joysticks og særlige monteringsløsninger til kommunikationsudstyr på specialkørestole eller senge. Målgruppen omfatter personer med nedsat førlighed fx på grund af muskelsvind, sklerose, parkinsonisme og hjerneskade. Der er ofte store komplikationer i brugen af hjælpemidler og et behov for specialtilpasset udstyr. Abonnementet omfatter derfor en bred vifte af målrettede

aktiviteter, der kan sikre, at der afprøves og tilbydes individuelt tilpassede løsninger.

Centralt i arbejdet er udredning, afprøvning, tilpasning, opfølgning, reparation og udskiftning af hjælpemidlet. Mange personer i målgruppen har nedsat førlighed af den ene eller den anden grund, ofte kombineret med kognitiv funktionsnedsættelse og/eller ledsaget af smerter i hænder og arme, der forhindrer dem i fx at benytte almindelig telefon til kommunikation og derved bevare identiteten som digitale borgere på internettet.

De fleste abonnementskommuner har valgt at være en del af IKT-afdelingens videreformidlingskonto. Det er et abonnement rettet specifikt mod hjælpemidler og sikrer, at kommunen altid har adgang til de nyeste og/eller bedst fungerende hjælpemidler. Ordningen bygger på stordriftsfordele. CKV indkøber, gennemgår, tilpasser, udlåner, opdaterer, reparerer og udskifter de hjælpemidler, som kommunen har godkendt til hver enkelt person – uden ekstra udgift til kommunen. Ved særligt dyre enkeltsager er det en fordel at CKV for kommunerne kan genanvende hjælpemidler til 50.000 - 100.000 kroner, som kommunen måske først skal bruge igen om flere år, når indkøbet er forældet.

Foto: Colourbox.dk

Medarbejderne i IKT og Mobilitet har stort produktkendskab og holder sig opdaterede på udviklingen. De bliver certificerede og sørger fx for, at digitalt udstyr opdateres, når der kommer en ny Windows-opdatering (forventes i 2025).

Det skal også nævnes, at det er muligt at abonnere på gratis hotline-service og åben rådgivning med både åbent hus og adgang til specialister uden forudgående aftale.

Når en borger er indlagt udlåner IKT og Mobilitets-afdelingen hjælpemidler til personer bosiddende i abonnementskommunerne. Det kan fx være efter en blodprop, hvor der er behov for at få opdateret en telefon eller behov for en såkaldt 0-1 kontakt til patienter, der midlertidigt eller varigt har mistet talens brug.

Som noget nyt i 2024 visiteres alle henvendelser i et tværfagligt visitationsmøde. Det er uanset om det er personen selv, en pårørende, hospitalet, en hjælpemiddelterapeut eller støtteperson, der henvender sig. Visitationsmødet sikrer et 180 graders blik på opgaven og den person, der har brug for støtte. Mødet holdes hver 14. dag, så vi er sikre på, at vi kan give svar tilbage til henviseren inden for tre uger.

Medarbejderne i IKT og Mobilitet deltager i de centrale faglige netværk i Danmark, hvor mange af dem efterhånden har udviklet sig til en kombination af fysiske og online møder. Det er fx ISAAC Danmark (International Society for Augmentative and Alternative Communication, Denmark).

I Danmark bruger vi betegnelsen ASK: Alternativ og Supplerende Kommunikation. Og det er DTHS's eget teknologiseminar, der både omhandler hjælpemidler og fx behandler Servicelovens bestemmelser på området. I løbet af året er CKV aktiv bidragsyder i disse nationale netværk. Og medarbejderne er selv efterspurgt undervisere i de digitale kommunikationshjælpemidler og afholder gerne kurser for pårørende og fagfolk.

Særligt CKV's kurser i Tegn Til Tale (TTT) var i 2024 meget efterspurgt. Specialisterne i IKT-afdelingen har i 2024 solgt kurser til virksomheder og institutioner på Sjælland, hvor en stor gruppe eller alle medarbejdere skulle uddannes i Tegn Til Tale. Det er målrettet sprogundervisning til en hel personalegruppe, og det har været inspirerende at dele viden og udvikle færdigheder med det samlede team af medarbejdere på botilbud. Det er med til at holde afdelingen på tæerne at skulle undervise andre fagpersoner i målrettet alternativ kommunikation.

Flere kommuner har gennem årene valgt at løfte de højt specialiserede opgaver ind i eget hus. Derfor er IKT og Mobilitet afdelingen i dag mindre end for år tilbage. Det har betydet en omlægning i arbejdsgange og styrket det tværfaglige arbejde. Den særlige og høje specialisering værner vi om. Flere specialister ved CKV er certificerede undervisere i Boardmaker 7 symbolbasen. Derudover har medarbejdere i 2024 løbende deltaget i kurser i kommunikationsapps og hjælpemidler som Grid, TD Snap og MinSpeak. Deltagelse i den årlige ISAAC konference og DTHS' teknologiseminar tjener ligeledes som opdatering af viden på området.

Som et supplement vil vi gerne slå et slag for afdelingens terapeuter, der også – qua deres højt specialiserede faglighed – tilbyder arbejdsplads-vurderinger. Dette tilbud gælder både arbejdspladser med fysiske opgaver (sundhed, social, pleje) samt kontorarbejdspladser.

Afslutningsvis vil vi nævne, at afdelingens børnespecialister er medinitiativtagere til, at CKV i 2025 formaliserer det tværgående børnesamarbejde i en tværfaglig børneenhed med deltagelse af medarbejdere i Tale, Syn, IKT, Legeteket og Datateket på Heden 11. Til glæde for børnene og de unge samt deres familier og fagpersoner.

Foto: Maria Tuxen Hedegaard

Legeteket er et tydeligt arbejdsredskab for daginstitutioner, dagtilbud, skoler og for PPR i kommunen

Legeteket er et tilbud til alle børn med udfordringer i alderen fra 0 og op til 7 år. Det er til børnene og deres forældre - og til de fagfolk, som arbejder med dem.

Legeteket varetages af en socialpædagogisk konsulent med stor viden inden for det almene og specialpædagogiske felt. I Legeteket får man rådgivning og vejledning omkring valget og brugen af udviklingsstimulerende materialer og produkter, som støtter op om barnet generelt som mere specifikt

I Legeteket er der en meget stor og meget bred samling af materialer og produkter, der støtter op om et barns udvikling, sprogligt, kognitivt, sanse-motorisk samt socialt. Fordelen ved den meget store samling er, at det altid er muligt at finde materialer, som giver mening!

Fagprofessionelle bruger Legeteket som arbejdsredskab. Det er et sparringsfælleskab og en vidensbank hvor alle bidrager og viden bringes i spil og deles på tværs af faggrænser til stor inspiration og gavn for mange.

Legeteket benyttes af bl.a. **pædagoger, specialpædagoger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, audiologopæder, lærere, inklusionsvejledere, sundhedsplejersker og familievejledere.**

Legeteket støtter op om store dele af de kommunale regi omkring børn og unge.

Vi har skabt mulighed for at skolerne også kan tilgå Legeteket, og der ses en stigning i antallet af skoler, som benytter Legeteket. For skoler er der en bred samling af materialer, som rækker ind i førskole og indskolingen. Desuden er der fokus på at skabe læringsmiljøer, som kan rumme og give plads til det enkelte barn eller gruppen af børn, så alle indgår i berigende fællesskaber.

Forældre, daginstitutioner, dagtilbud og skoler kan frit benytte Legeteket, hvis de bor og arbejder i en kommune, der abonnerer på Legeteket. Man booker en tid, og vi finder i fællesskab materialer

og produkter, som støtter op om et barns, udvikling med sigte på at kunne mere selv. Hver forløb evalueres fra gang til – hele tiden med sigtet på at støtte og udvikle.

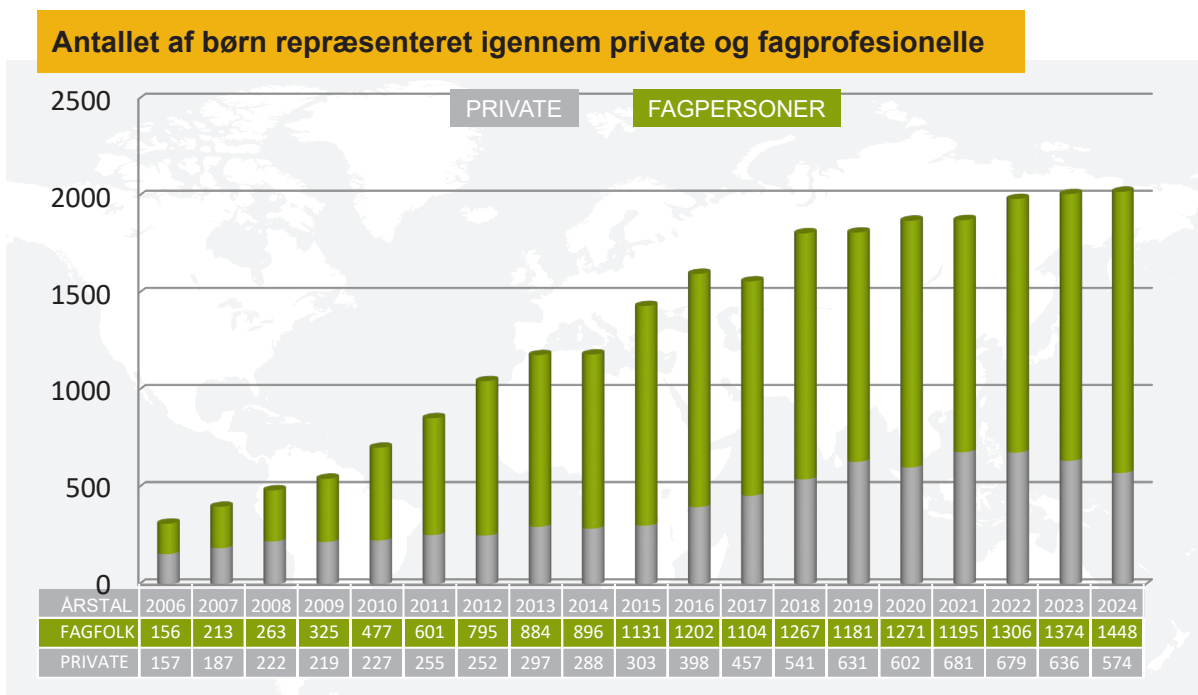
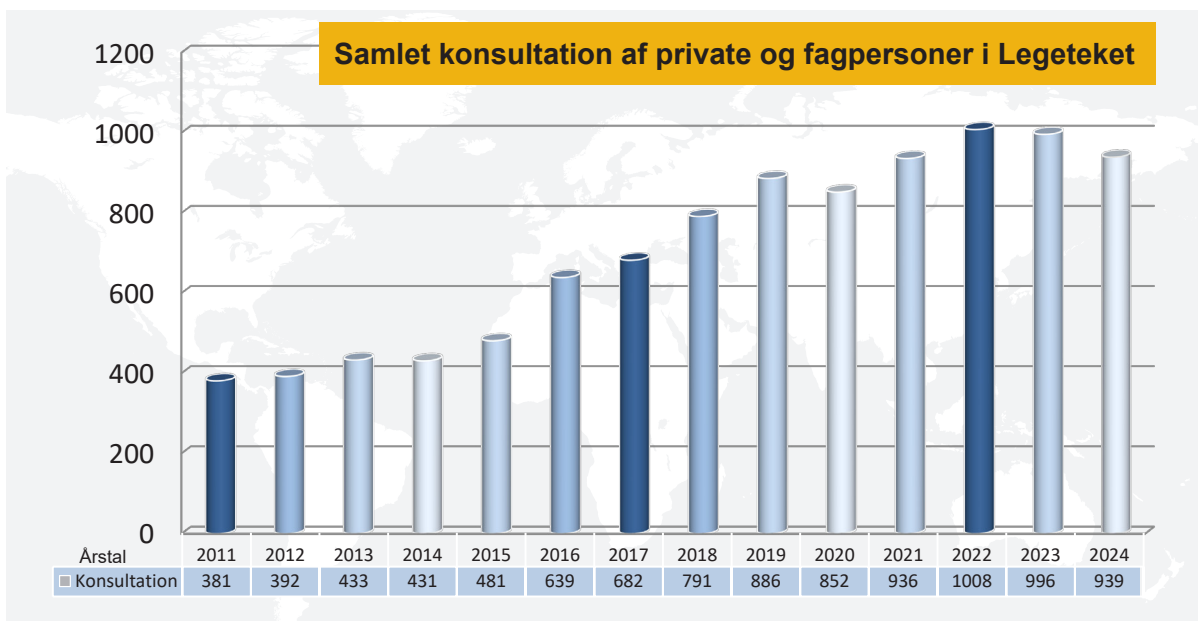
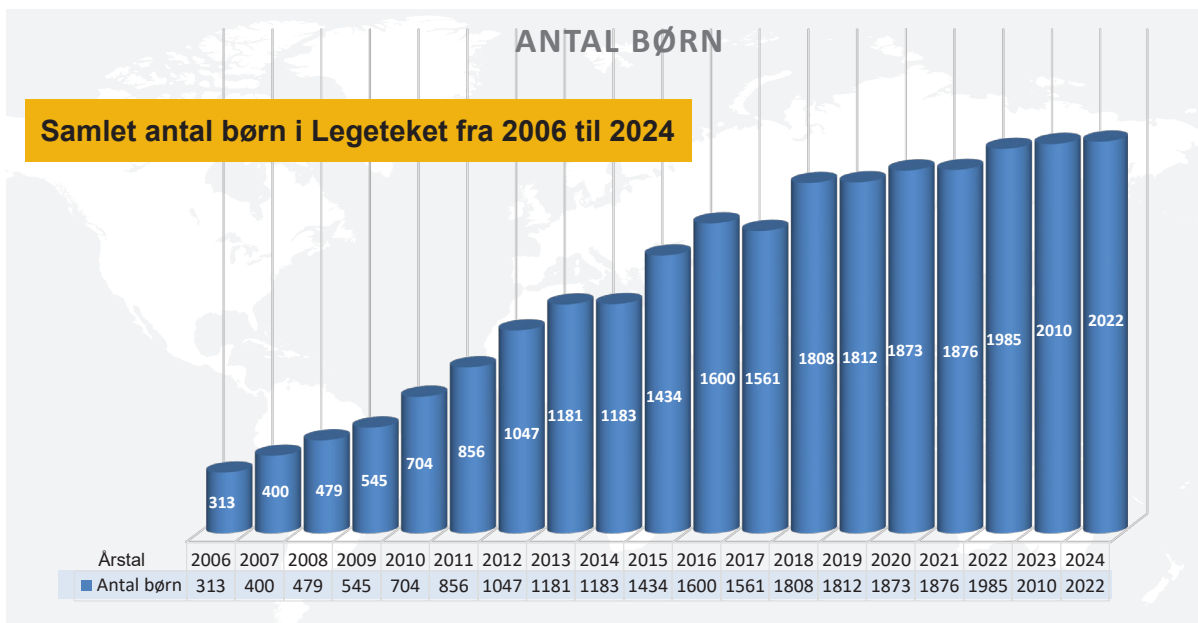
I Sanseafdelingen i Legeteket er det muligt at afdække et barns udbytte af anvendelse af sanse-påvirkende produkter som dyne, vest, siddepude, tyngdedyr etc. Her er der også et stærkt samarbejde med de kommunale PPR-regi/fysio- og ergoterapi.

I Legeteket bestræber vi os kontinuerligt på at tage afsæt i og tilpasse os de pædagogiske strømninger og faglige behov, som opstår i de kommunale regi. Legeteket tager udgangspunkt i de udfordringer og behov som beskrives af fagprofessionelle og forældre. Herudfra etableres der bl.a. kurser, temadage etc. som er specifikt målrettet faggrupper. Legetekets kurser højner fagligheden netop målrettet det kommunale regi. Legeteket er skabt for kommunerne. *Som arbejdsredskab, stærk motivation og støtte i hverdagen for fagprofessionelle og som vidensdeling, rådgivning og støtte til familier, som har børn med særlige behov.*

Igennem de sidste 16 år har der været en markant og vedvarende stigning i Legetekets bruger-antal og dækningsgrad.

I 2024 stiger børnetallet fortsat, og skolerne er blevet stærkere repræsenteret. Vi har nu 2022 børn i Legeteket, hvor 1448 børn bliver repræsenteret af 365 fagfolk fra forskellige faggrupper fra kommunerne på Fyn.

574 børn fra de fynske kommuner blev registreret via CPR-nummer og repræsenteret sammen med deres forældre.

Videndeling - CKV tilbyder en bred vifte af kurser for fagpersoner

På CKV underviser vi ikke blot mennesker, der har funktionsnedsættelser, vi underviser også andre faggrupper, der arbejder inden for områderne. Herunder ses et lille udpluk af de mange kurser, der udbydes løbende:

• Tegn til Tale (TTT):

Tegn til Tale er meget anvendt som kommunikationsform for dem, som sent eller aldrig udvikler et verbalt sprog. For at barnet/den unge/den voksne hele tiden kan udvikle sig kommunikativt, er det afgørende, at omgivelserne kan anvende TTT, således at tegnordforråd og kommunikationsmulighed kan bevares. Det er derfor nødvendigt at både skoler, ungdomsuddannelser, bo-institutioner samt forældre kan anvende TTT.

• Boardmaker 7:

Boardmaker er et kommunikationsredskab til mennesker med nedsat verbal tale, hvor kommunikationen sker via billeder, symboler eller skrift. I det nye Boardmaker 7 finder man over 45.000 færdige PCS-symboler og 290 udskriftsklare skabeloner. Man kan tilføje flere symboler på samme felt, og tilpasse hvert enkelt symbol til sine behov. Der findes desuden mulighed for indbygget redigering og avanceret søgning. Deltagelse i kurset fordrer ikke forhåndskendskab til programmet.

• Partnerstøttet kommunikation:

SCA ("Supported Conversation for adults with Aphasia" eller på dansk "samtalestøtte til voksne med afasi") og KomTil er to metoder som understøtter undervisningen i partnerstøttet kommunikation. CKV har 4 certificerede SCA-undervisere og 10 KomTil uddannede audiologopæder. Vi afholder gerne kurser om partnerstøttet kommunikation til personale, som arbejder med personer med hjerneskade, demens og lignende, og metoderne har også god effekt til mange andre typer af kommunikative vanskeligheder. Vi kommer også ud af huset til fx kommunale botilbud for mennesker med erhvervede hjerneskader.

• PROMPT:

PROMPT, der står for Prompts for Restructuring Oral Muscular Phonetic Targets, er en flerdimensionel tilgang til talevanskeligheder, der omfatter fysiske-sensoriske, kognitivt-lingvistiske samt socio-sensoriske aspekter. PROMPT er en evidensbaseret metode, hvor man med berøring på ansigtets muskler kan prompte den lyd, personen ønsker at sige. PROMPT kurser tilbydes i samarbejde med PROMPT instituttet i Santa Fe, New Mexico, USA. Vi har 9 PROMPT uddannede audiologopæder på CKV.

Alle afdelinger på CKV arbejder med videndeling, kursusvirksomhed og praktik for andre fagpersoner for at udbrede kendskabet til forskellige funktionsnedsættelser, hvilke barrierer for deltagelse de medfører, og hvilke indsatser der er virksomme både som individuelt tilrettelagte forløb og som vedligeholdende tiltag. Vi arbejder for at fremme forståelse, faglig viden, metoder og forløbsbeskrivelser for at sikre, at alle kan deltage i det inkluderende fælleskab med selvstændighed og selvbestemmelse over eget liv.

- **Teknisk brush-up kursus om høreapparater**

CKV hørerådgivningen for unge og voksne tilbyder et kursus, der er specielt rettet mod fagpersoner i vores samarbejdskommuner, der til dagligt arbejder med borgere med høreapparater, og som synes, det kunne være nyttigt og spændende med et teknisk "brush-up".

- **Høretekniske hjælpemidler:**

Der udbydes løbende kurser om høretekniske hjælpemidler til det faglige personale i kommunerne, herunder afprøvning og undervisning. På vores hjemmeside HøreRehab.dk kan man også, via korte videoer, få viden om betjening og vedligeholdelse af høreapparater, gode råd om, hvordan man bedst kan håndtere sin hørenedsættelse i dagligdagen, og om hvilke muligheder der er for at blive kompenseret med et høreteknisk hjælpemiddel.

- **Døvblindblevne:**

Syns- og hørerådgivningen tilbyder også fagpersoner, der arbejder med døvblinde, rådgivning og vejledning om, hvilke tiltag der er aktuelle, og hvordan videre hjælp og udredning kan foregå.

- **Børn med synsnedsættelser:**

Teamet af faguddannelse synskonsulenter tilbyder undervisning til lærere og pædagoger, der arbejder med børn/unge i alderen 0-18 år, unge i uddannelsesforløb eller anden aktivitet og børn/unge med multiple funktionsnedsættelser. Synskonsulenterne samler typisk 3-8 fagpersoner, der arbejder med samme målgruppe, til undervisning og målrettet vejledning. Desuden undervises hele personalegrupper i metoder og tilgange når et barn har alvorlig synsnedsættelse.

- **Punktskrift for professionelle:**

Pædagoger og lærere, der arbejder med punktskrift tilbydes typisk 1:1 undervisning fordi der er langt imellem punktskriftlæsere. Men i disse år stiger antallet i vores region og synsrådgivningen planlægger derfor et kursus i blinde-teknologi i 2025.

- **Børneyoga:**

Gennem disse kurser kan pædagoger i daginstitutioner og indskolingen styrke deres pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, udvikling og læring gennem det kropslige fokus.

- **Praktikforløb:**

Det er dog ikke blot færdiguddannede fagpersoner, CKV underviser og vejleder. Vi har i mange år bl.a. samarbejdet med audiologopædiuddannelsen på SDU om at uddanne de fremtidige audiologopæder, ligesom vi har ergoterapeutstuderende fra erhvervsakademi og professionshøjskolen i praktikforløb. Hvert år har CKV både ergoterapeutstuderende, bachelor- og kandidatstuderende i audiologopædi i praktik.

I 2024 havde CKV 18 studerende i praktik fra henholdsvis Syddansk Universitet og Ergoterapeutuddannelsen. De studerende var i høj grad klar til at komme ud i praksis og prøve kræfter med de færdigheder, de havde opnået igennem deres uddannelse.

Taleafdelingen

Taleafdelingen på CKV består af 13 medarbejdere med audiologopædisk, specialpædagogisk og speciallærer baggrund. De er alle kontinuerligt videreuddannet med kompetencer inden for specialerne stammen, børnesprog, stemmevanskeligheder, tale-sproglige, kognitive og læse-, skrivevanskeligheder efter erhvervet hjerneskade. Taleafdelingen har flere specialiserede medarbejdere, som bidrager i VISO opgaver.

Taleafdelingen afvikler opgaver på Heden 11, hvor personer med tale-sproglige vanskeligheder, stammen, stemmevanskeligheder mm. kommer til udredning og undervisning i vores lokaler. Vi underviser dog ligeså tit i kommunale lokaler tæt på eller i borgerens hjem blandt andet på Akutpleje og Rehabilitering i Assens kommune, Træning og Sundhedsfremme i Nyborg kommune, i Sundhedshuset på Langeland, i Genoptræningen i Otterup Idrætscenter på Nordfyn og på Toften i Kerteminde kommune.

En anden del af vores opgaveløsning ligger på sygehusene i Odense, Svendborg og Kolding. Der bidrager vi primært med audiologopædisk udredning og undervisning på de neurologiske afdelinger, men tilser også indlagte patienter, som har vanskeligheder med talen efter laryngectomi, mundhuleoperationer eller ifm. ambulante undersøgelser på øre-næse-hals afdelingen.

Taleafdelingens audiologopæder på sygehusene følger patienterne fra starten af deres indlæggelse på akutafdelingen, videre på rehabiliteringsafdelingen og sidenhen efter udskrivelse, hvis de bor i en af CKVs abonnementskommuner Assens, Kerteminde, Langeland, Nordfyns og Nyborg kommune. Hvis patienterne hører til andre kommuner sørger audiologopæderne på sygehuset for at sende henvisninger til de lokale audiologopæder der.

I 2024 har vi haft fokus på udvikling af kompetencer indenfor audiologopædisk intervention ift. unge og voksne med **DLD (Developmental**

Language Disorder). Vi har deltaget i netværksmøder og kurser og internt udarbejdet en udredningstilgang til voksne. Der udvælges del-elementer af udrednings-batteriet alt efter, hvilke udfordringer personen med DLD beskriver. Med vores viden om DLD kan vi foretage en logopædisk udredning/vurdering og give diagnosen DLD, hvilket kan understøtte adgang til SPS støtte for et ungt menneske under uddannelse.

Vi har også udviklet yderligere kompetencer indenfor audiologopædisk intervention af voksne med tale-sproglige vanskeligheder, da flere medarbejdere nu er certificerede i **PROMPT metoden (Prompts for Restructuring Oral Muscular Phonetic Targets)**. PROMPT er en evidens-baseret metode, hvor man med berøring på ansigtets muskler kan prompte den lyd, personen ønsker at sige. Metoden anvendes til både børn og voksne, og vi har stor erfaring og succes med anvendelsen af denne metode til logopædisk undervisning af personer med talevanskeligheder efter et stroke, ligesom børnene i vores sprog-gruppe-tilbud profiterer af denne tilgang.

Der kan være personer med tale-sproglige vanskeligheder eksempelvis efter stroke eller i forbindelse med progredierende sygdomme, hvor det ikke er muligt at træne vanskelighederne, og hvor de tale-sproglige udfordringer må anses for at være kroniske. I disse tilfælde er det omgivelserne omkring personen, der skal støttes i forståelsen af vanskelighederne samt i partnerstøttet samtale. I 2024 har vi uddannet flere medarbejdere i **KomTil metoden. Kom til står for Kommunikativ Tilgængelig** og er en dansk udviklet metode, som består af strategier og værktøjer til at understøtte samtalen med en person med afasi. Metoden understøtter SCA metoden (Supported Conversation for people with Aphasia), men tager udgangspunkt i dansk kultur og sprog, og er derfor endnu bedre målrettet de personer med tale-sproglige vanskeligheder, vi ser på CKV. Vi underviser pårørende og andre nære omsorgspersoner omkring en person med tale-sproglige

vanskeligheder i både SCA og KomTil metoden, så kommunikationsvanskeligheder ikke medfører isolation, ensomhed og depression. At kende til disse tilgange og kunne bistå et kært familiemedlem med at give udtryk for ønsker og behov giver vished og tryghed for personen selv og dennes pårørende.

Taleafdelingen arbejder kontinuerligt på at opretholde og udvikle viden og kompetencer indenfor **audiologopædisk bistand til personer som har talevanskeligheder som følge af laryngectomi eller mundhulecancer**. CKV har et højt kompetenceniveau og har derfor udbudt kurser til tværfaglige samarbejdspartnere såvel som audiologopædiske kollegaer. Både i dagligdagen og ved kurser samarbejder CKV med overlæger og sygeplejersker på OUH. Endvidere har vi et godt samarbejde med både ATOS og Kapitex, som leverer hjælpemidler til de laryngectomerede i Danmark.

Indenfor flere audiologopædiske fagområder støder vi på personer med funktionelle lidelser. **Funktionelle lidelser** er en samlet betegnelse for tilstande med fysiske symptomer, der påvirker funktionsevne og livskvalitet uden at kunne påvises ved medicinske tests. Vi møder eksempelvis personer med funktionelle stemmevanskeligheder eller pludselig opstået psykogen stammen. I 2024 har flere medarbejdere kompetenceudviklet sig ift. det tværfaglige samarbejde omkring personer med funktionelle lidelser, så vi kan understøtte deres behandling bedst muligt ift. både udredning og tværfaglig behandling samt udviklet redskaber til mødet med personen med funktionelle lidelser.

I 2024 har vi udviklet viden og kompetencer ift. **Compassion Focused Therapy (CFT)**. CFT defineres som "evnen til at være sensitiv overfor egen og andres lidelse og møde denne med et omsorgsfuldt engagement" (Poul Gilbert). Viden

Foto: Colourbox.dk

om CFT bidrager til det vigtige relationsarbejde, som er grundlæggende for, at vi opnår succes med vores audiologopædiske arbejde. At få eller have en funktionsnedsættelse er et tab og medfører ofte mistrivsel, sorg og selvkritik. CFT giver audiologopæderne på CKV en bedre evne til at forstå, hvorfor vi reagerer som vi gør, og hvordan vi regulerer følelser. CFT hjælper os med at forstå personer i sorg, mistrivsel eller som har oplevet stort tab og hjælper os med at gøre dem klar til at modtage og profitere af den audiologopædiske bistand vi tilbyder.

I 2025 fastholder vi vores fokus på hvordan vi audiologopædisk bedst kan understøtte **unge og voksne personer med DLD**. Diagnosen er adgangsgivende til SPS studiestøtte via STUK. Det er vores faglige overbevisning, at der i nogle tilfælde er langt mere behov for specialiseret audiologopædisk intervention for at styrke særligt unge mennesker med DLD's evne til at mestre et uddannelsesforløb. Audiologopædisk vurdering og intervention til personer med DLD er på nuværende tidspunkt ikke en del af vores abonnementsordning, men kan tilkøbes som enkelt-ydelse.

I 2025 stiller taleafdelingen skarpt på **personer med kommunikative vanskeligheder og demens**. Ved personer med frontotemporal demens er sproglige vanskeligheder blandt de allerførste symptomer, men mange andre demenstyper udvikler sproglige vanskeligheder og kognitive kommunikative vanskeligheder senere i sygdomsforløbet. Den audiologopædiske indsats til personer med sproglige vanskeligheder på grund af demens omfatter i høj grad de pårørende til personen med demens. Derfor har vi i efteråret 2025 inviteret forsker og audiologopæd Dr. Anna Volkmer fra University College London til en kursusdag om audiologopædisk intervention til personer med demens og deres familier. Udover at vi selv ønsker at opgradere vores viden og værktøjskasse med Anna Volkmers viden og forskning omkring personer med sproglige

vanskeligheder ved demens, inviterer vi også audiologopædiske kollegaer fra hele landet til at deltage i kursusdagen. I samarbejdet omkring personer med demens har vi stærk tværfaglig støtte fra vores kollegaer i IKT afdelingen på CKV, ligesom vi oplever et godt samarbejde med kommunernes demenskoordinatorer.

I 2025 vil CKV formalisere det tværgående samarbejde omkring børn med kommunikative vanskeligheder ved at etablere en **tværgående og tværfaglig børneenhed**, med deltagelse af medarbejdere i tale-, syns- og IKT afdelingen samt Legeteket og Datateket. Formålet er at vidensdele og styrke kompetencerne på tværs af specialer, så vi kan understøtte børn og unge samt deres familier endnu bedre.

Den livslange indsats

På CKV møder vi mange forskellige typer af kommunikative vanskeligheder, bl.a. afasi. Afasi kan opstå efter en blodprop, en hjerneblødning eller et hovedtraume. Når man lider af afasi, kan selv de mest basale kommunikations-opgaver, at tale, skrive og læse, være rigtig svære at udføre. Et forskningsprojekt fra SDU, "Familier med afasi på vej", har vist, at afasien ikke kun udfordrer den ramte, men hele familien. Som pårørende skal man således også klædes på til at håndtere en hverdag med kommunikative udfordringer. Vi arbejder derfor med flere vedligeholdende indsatser, der skal sikre den afasiramte mod isolation og ensomhed.

Blandt de mange tilbud findes bl.a. pårørende-grupper, hvor der undervises i samtalestøtte. Samtalestøtte skal forstås som en 'rampe', der gør det lettere for personen med afasi at kommunikere. Samtalestøtte som metode giver personen med afasi mulighed for aktivt at deltage i samtalen ud fra et anerkendende perspektiv. Som samtalepartner til en person med afasi kan man gøre brug af kommunikative strategier og værktøjer, der støtter op om samtalen. Derudover giver pårørendegruppen mulighed for at sparre med andre, der også har afasi inde på livet. En del af pårørendekurset foregår i samråd med en psykolog, hvor der arbejdes med sorg- og krisereaktioner hos pårørende.

For de ramte tilbyder både CKV's taleafdeling og vores tværfaglige hjerneskadeteam en lang række specialiserede og individuelle forløb. Som afasiramt vil man altid modtage tilbud om et individuelt logopædisk forløb samtidig med at det vurderes, hvorvidt den ramte kan have gavn af anden kommunikativ eller kognitiv støtte, eksempelvis i form af et hjælpemiddel, samt om undervisning i samtalestøtte til de pårørende vil være gavnligt.

Udover eneundervisning har mange med tale-sproglige vanskeligheder gavn af at deltage i holdundervisning med andre ligesindede. Deltagerne oplever, at de godt kan kommunikere, selvom deres sprog og tale ikke er perfekt. Det sociale samspil i gruppen betyder, at deltagerne kan hjælpe og støtte hinanden, hvilket giver mod til at afprøve nye ting i et trygt miljø. Der skabes en følelse af fællesskab, hvor man både kan grine og græde sammen. Deltagerne får i undervisningen strategier til at mestre hverdagens kommunikative udfordringer, og de får selvtræningsøvelser og hjemmeopgaver med hjem.

Forskningsprojektet, "Familier med afasi på vej" påpeger, at mennesker med afasi ofte føler sig ensomme og overladt til sig selv efter endt logopædisk undervisningsforløb. Derfor er den livslange indsats til personer med afasi essentiel.

Hvert år rammes ca. 15.000 personer i Danmark af stroke – enten blodprop eller blødning i hjernen. Det anslås desuden, at omkring 31.000 personer lever med afasi og de konsekvenser afasien medfører.

Taleafdelingen underviser ikke blot de afsiramte og deres pårørende, men også fagpersoner der arbejder med personer med afasi. På CKV har fagprofessionelle fra hele landet gennemført kurset "KomTil – træn træneren", og flere af CKV's ansatte er certificerede i SCATM-metoden. På CKV har vi dermed kompetencerne til at undervise faggrupper i samtalestøtte – herunder personale på plejecentre, ergo- og fysioterapeuter, social- og sundhedspersonale, lægegrupper mv. Alle fagpersoner, der arbejder- eller er i berøring med personer med afasi, vil have glæde af undervisning i samtalestøtte.

Desværre understøtter lovgivningen om specialundervisning for voksne ikke livslang audiologopædisk undervisning. Derfor forsøger CKV at støtte op om frivillige tilbud til personer med tale-sproglige vanskeligheder, som kan benyttes gratis efter endt audiologopædisk undervisning.

Eksempelvis tilbyder CKV Afasisang, et nyt tilbud for personer med afasi, hvor musikken skaber nye veje til kommunikation og fællesskab. AfasiSang tilbydes i samarbejde med Hjernesagen.

Sang aktiverer hjernens sprogområder på en anden måde end tale, og rytmen og gentagelserne i musikken kan gøre det nemmere at få ordene frem i sang. AfasiSang giver deltagerne en tryk og social ramme, hvor de kan udforske deres stemme og kommunikere gennem musikken. Det skaber ikke kun glæde, men kan også styrke deltagerens selvtillid og give dem en ny måde at udtrykke sig på.

Tilbuddet er gratis for alle. Der er ingen krav om erfaring med at synge i kor eller andre musikalske kundskaber – det handler udelukkende om at mødes med hinanden, have det sjovt og glædes over musikken.

Der findes også en række uformelle tilbud, som fx Afasifællesskabet, der er et gratis, online fællesskab for afasiramte, hvor man via Zoom mødes i samtalegrupper med fokus på socialt samvær og hygge. Samtalerne foregår i et roligt tempo, og her får de berørte mulighed for at dele oplevelser fra hverdagen eller emner/udfordringer, der optager dem.

Vi har også en frivilliggruppe, hvor unge, der er ved at uddanne sig til audiologopæder, deltager i samtalegrupper med bl.a. borgere med afasi en gang om ugen. Alle deltagere skaber værdi for hinanden. De afasiramte stimulerer og bevarer deres talelyst i trygge rammer sammen med andre i en lignende situation (efter endt rehabiliteringsindsats), mens de frivillige studerende får indsigter og erfaringer, de kan bruge i deres studier og i deres senere virke som audiologopæder. Afasisang, Afasifællesskabet og frivilliggruppen er alle frivillige tilbud, som varetages af frivillige. Det er derfor tilgængeligt for alle.

Foto: Colourbox.dk

Udtalelser fra deltagerne på AfasiSang på CKV:

*"Jamen hvad skal jeg sige?
Der er stor glæde ved at mødes og synge...
man bliver glad i låget...
kommer hjem med fornyet energi"*

*"Jeg fatter ikke, at alle med afasi ikke
deltager. Det er så hyggeligt!"*

"Ja ja... godt... musik... ja godt"

*"Gamle og unge sidder sammen...
jeg nyder det ... helt ærligt!"*

Bestyrelsen

Bestyrelsen for Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV) består i perioden 2022-2025 af:

Udpeget af Danske Handicaporganisationer:

Børge Larsen

UlykkesPatientForeningen og Polio-Foreningen
(Mobilitet)

Keld Nielsen

Dansk Blindesamfund (Syn)

Christian Ditlev Reventlow

Parkinsonforeningen (Tale)

Bente B. Rey

Dansk Handicap Forbund

Niels Jørgen Langkilde

Høreforeningen

***Udpeget af KKR Syddanmark
(kommunalbestyrelserne):***

Gert Rasmussen

Nordfyns kommune

Udpeget af Regionsrådet:

Annette Blynél

SF

***Udpeget af Regionsrådet efter indstilling fra
Syddansk Universitet:***

Rineke Brouwer

Institut for Sprog og Kommunikation

Valgt af medarbejderne på CKV:

Jesper Kock Nielsen, optiker

Synsrådgivningen

Victor Petersen, synskonsulent

Synsrådgivningen

(Medarbejdervalgte medlemmer af CKV's bestyrelse vælges for et år ad gangen).

Foto: CKV

Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi (CKV)
Heden 11
5000 Odense C

Tlf.: 9944 3400

ckv.rsyd.dk

CKV Årsberetning 2024, 18.03.25

Afdelingsledere på CKV

Nanette Borges

Mette Wiese Nygaard

